

Advies Flora en faunawet en Natuurbeschermingswet voor het project Nieuw landgoed bij Wissel

**In opdracht van:
Fam. Van Ee
Wissel**

**AD.ECO ecologisch onderzoek- en adviesbureau
Ir. G. Nijland**

Advies Flora en faunawet en Natuurbeschermingswet voor het project Nieuw landgoed bij Wissel

Inhoud:

- 1 Inleiding**
- 2 Gegevens flora en fauna**
- 3 Kenschets gebied**
- 4 Natuurwaarden**
- 5 Conclusies**
- 6 Bronnen**

mei 2010

AD.ECO ecologisch onderzoek- en adviesbureau
Ir. G. Nijland
Spankerenseweg 11, 6974 BA Leuvenheim
Tel: 0575 567959, Mobiel 06 14287568
E-mail mail@ad-eco.nl, www.ad-eco.nl

Advies Flora en faunawet voor het project Nieuw landgoed bij Wissel

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Ten zuidwesten van Epe nabij het dorp Wissel ligt het project Nieuw landgoed bij Wissel. Voor de opzet van dit project moet de inrichting van de gronden worden veranderd het beheer aangepast en een landhuis worden gebouwd.

Voor elk plan is het noodzakelijk dit te toetsen aan de Flora en faunawet en de natuurbeschermingswet, hetgeen in dit advies gebeurt.

1.2 Wetgeving

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

In aanvulling op de bestemmingsplanprocedure moet voor de uitvoering van alle ruimtelijke plannen worden onderzocht welke natuurwaarden aanwezig zijn en of er verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zullen worden overtreden.

Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van dit onderzoek voor project Nieuw landgoed bij Wissel.

Daarnaast is een afweging gemaakt over de haalbaarheid van de benodigde ontheffingen. Als aan de voorwaarden voor de verlening van die ontheffingen kan worden voldaan, moet in een volgend stadium een ontheffingsaanvraag worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

***Zorgplicht**

Op alle in het wild voorkomende planten- en diersoorten, ongeacht of deze beschermd of vrijgesteld zijn of als een ontheffing is verkregen, is de zorgplicht van toepassing.

De zorgplicht gebiedt ieder om voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren. Handelingen met nadelige gevolgen moeten zoveel mogelijk achterwege gelaten worden of er moeten maatregelen worden getroffen om nadelige gevolgen te voorkomen of beperken.

***Soortenbescherming**

In een AMvB ex artikel 75 van de Flora- en faunawet (25 oktober 2004) is een driedeling gemaakt voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten.

In de AMvB is een lijst opgenomen van licht beschermde soorten (tabel 1). Dit zijn algemene soorten, waarvoor de goede staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling. Hiervoor hoeft sinds 25 oktober 2004 geen ontheffing meer te worden gevraagd. Voor soorten met een gemiddeld beschermingsniveau (tabel 2) kan een ontheffing worden verleend, als er sprake is van een in het maatschappelijke verkeer gebruikelijke activiteit. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief voor de ingreep bestaat en dat de schade wordt gecompenseerd. Kennis van de locaties en het aantal, waarin de soort voorkomt, is hierbij noodzakelijk. Voor de zwaar beschermde soorten (tabel 3) kan slechts ontheffing worden verleend in geval van een activiteit van groot maatschappelijk belang. De voorwaarden van afwezigheid van een redelijk alternatief en compensatie van alle schade gelden ook hier. Locaties en aantallen moeten bekend zijn. De bescherming van deze soorten is aangemerkt als van belang voor de gehele Europese Unie. Deze soorten moeten daarom strikt worden beschermd. De precieze indeling van alle 946 beschermde soorten over deze drie categorieën is op grond van de concept-AMvB alleen voor de licht beschermde soorten en de bedreigde soorten redelijk zeker.

*Gedragscodes voor soortenbescherming

De gedragscode heeft in de AMvB 2004 een formele status. Dit in die zin dat zij voorwaarde wordt om van bepaalde vrijstellingen gebruik te kunnen maken. Het blijft echter mogelijk ontheffingen aan te vragen. Sectoren of organisaties die besluiten een gedragscode op te stellen kunnen deze ter goedkeuring voorleggen aan de minister van LNV. De vrijstelling geldt dan voor de categorieën

- bestendig beheer en onderhoud,
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting,

waarbij aantoonbaar is gehandeld conform een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen 'zorgvuldig handelen' en 'significante effecten'. Uitgangspunt is, dat de gedragscode een werkwijze beschrijft waarmee overtredingen van de ge- en verboden worden vermeden. Dit voor zover dat in redelijkheid van de bedrijven en personen kan worden verwacht. Daarmee wordt aan de zorgplicht en de eis van zorgvuldig werken (artikel 2 Flora- en faunawet) invulling gegeven. Verder worden verstoringen en dergelijke die toch nog optreden, beschouwd als onvermijdelijk (ten aanzien van individuele dieren) en niet relevant voor het behoud van de gunstige staat van instandhouding van de soort (informatie AMvB 2004).

*Habitat

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Tevens zijn de voor een goede instandhouding van een diersoort noodzakelijke foerageergebieden en migratieroutes beschermd. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen.

*Rode lijst

In dit rapport wordt ook aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af. De Rode lijsten zijn voor de meeste soortengroepen officieel door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld. Toch is hun juridische status op dit moment onduidelijk. Veel Rode lijstsoorten (vooral planten) worden niet door de Flora- en faunawet beschermd.

*Natuurbeschermingswet

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn wordt ook aandacht gevraagd voor de speciale beschermingszones uit deze regelgevingen, nu samengevoegd tot Natura 2000-gebieden. Deze zijn verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998 die oktober 2005 in werking is getreden. De Natura 2000 gebieden zijn beschermd conform de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Tevens horen tot de Natura 2000 gebieden alle natuurmonumenten die onder de vorige Natuurbeschermingswet vielen.

Een ruimtelijke ingreep in of een activiteit in de buurt van (externe werking) een speciale beschermingszone mag niet plaatsvinden als deze negatieve effecten heeft op de speciale beschermingszone, tenzij het gaat om dwingende redenen van zwaarwegend maatschappelijk belang. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief bestaat en dat alle schade wordt gecompenseerd.

Ook de Ecologische hoofdstructuur uit het Structuurschema Groene Ruimte en de Provinciale Omgevingsplannen genieten deze bescherming.

De nieuwe Natuurbeschermingswet geeft regels over het beoordelen van activiteiten die negatieve gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000. Deze regels moeten gemeenten toepassen, en worden door de provincies getoetst, als zij een besluit nemen over zulke activiteiten. Voor een activiteit buiten een richtlijngebied waarvan zonder meer duidelijk is dat de activiteit geen gevolgen kan hebben voor een richtlijngebied, kan het reguliere besluitvormingsproces worden gevolgd. Let op dat in de motivering op het ontwerpbesluit voor het vaststellen van het bestemmingsplan door de gemeenteraad, alle voorgaande stappen (onderzoeken en adviezen en daaraan verbonden conclusies) goed zijn beschreven. Ook in de gevallen als de conclusie is dat het stappenplan niet verder hoeft te worden doorlopen. Het gevaar bestaat anders dat de rechter oordeelt dat het besluit niet voldoende gemotiveerd is.

2 Gegevens flora en fauna

Voor onderzoek van het gebied is gebruikgemaakt van de soortengroepen gegevens van Natuurloket, van waarnemingen uit de soortenatlassen en internet voor zoogdieren, reptielen en amfibieën (soortenkaarten internet), vissen (ook soortenkaarten internet) en libellen.

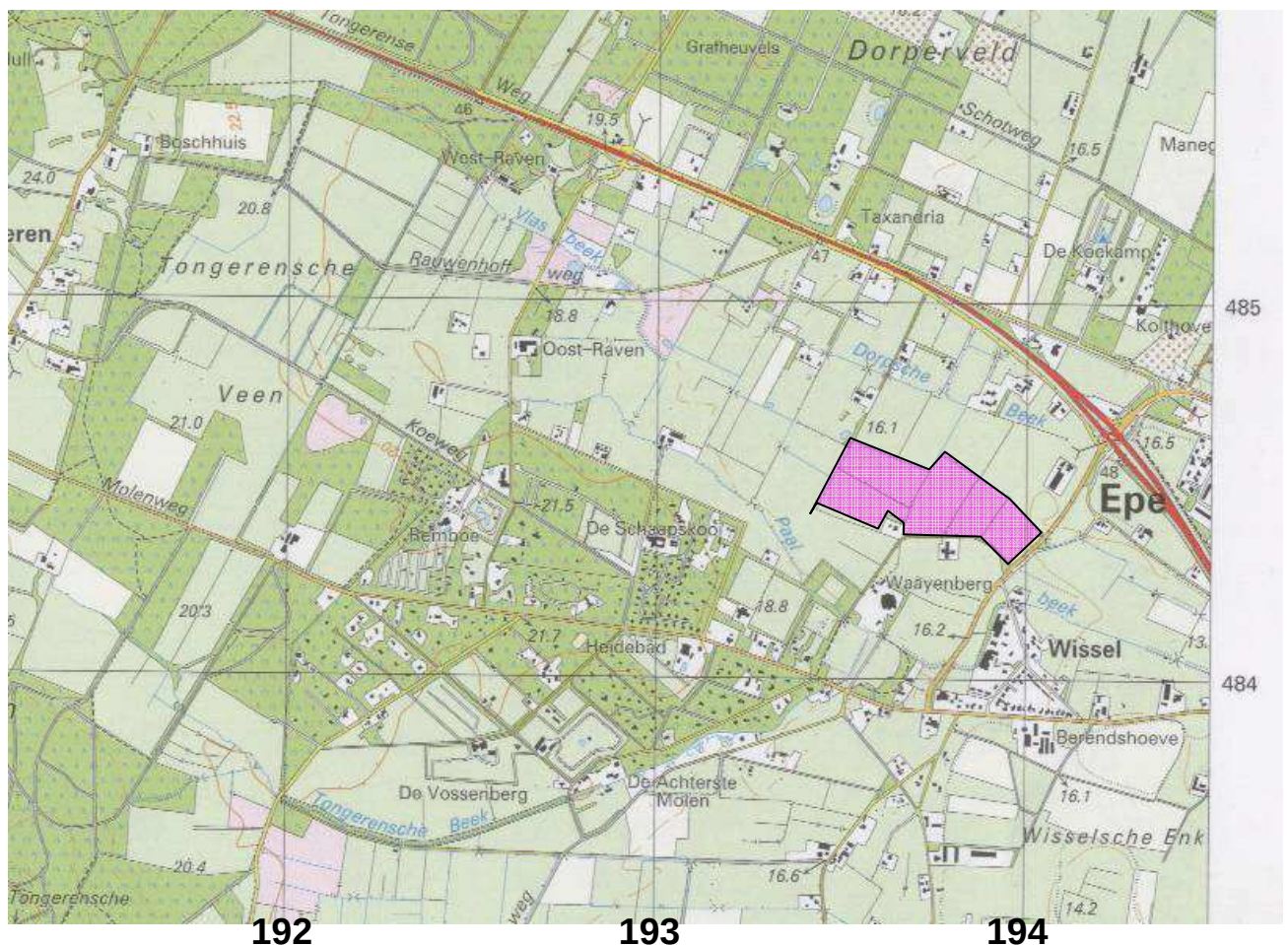
De gegevens van het natuurloket zijn verzameld per kilometerhok. Dat is een vak van één bij één kilometer. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling van de topografische kaarten van Nederland. De gegevens van de landsdekkende soortenatlassen zijn verzameld per uurhok. Dat is een vak van vijf bij vijf kilometer, ook gekoppeld aan bovengenoemde verdeling.

Het project ligt in km-hokken 193/194-484 en uurhok 33-14. Hiervan waren alleen goede vaatplanten gegevens voorhanden die echter zeer weinig representatief zijn voor het projectgebied. Daarom is de flora bij het veldbezoek geïnventariseerd.

Gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet in alle gevallen met voldoende zekerheid tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Bovendien geven de meeste atlassen geen volledig beeld van de voorkomende soorten en zijn de gegevens vaak gedateerd. Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het plangebied is verkregen is van alle groepen een compleet beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied.

Het gebied is op 27 april 2010 bezocht om een indruk te krijgen van het gebied, de vaatplanten te inventariseren en de km-hok en uurhok gegevens in plaatselijk perspectief te zetten.

Plangebied

3 Kenschets gebied

3.1 Beschrijving van het gebied (zie fig. vorige bladzijde)

Het Nieuw landgoed bij Wissel ligt in het typisch landschap aan de voet van de Veluwe. Het landschap is gevormd in en na de laatste ijstijd als erosiedal van de Veluwe met dekzandruggen.

De grondwaterstand varieert van nabij het maaiveld in de kweldelen tot ca 0,5 meter onder het maaiveld dit komt vooral ook door de hoogteligging van de percelen. Het gebied is nu vrij open en weinig gevarieerd doordat het lang in agrarisch gebruik is geweest.

3.2 Beschrijving van de plannen

In het plangebied wordt in het kader van rood voor groen een landgoed ontwikkeld met vooral natuurlijke graslanden. De gebouwen zijn aan de oostkant geprojecteerd nabij de Paalbeekweg aan de rand van het beekdal. Daarnaast wordt een landschapsplan uitgevoerd dat voorziet in de aanleg van houtsingels en hagen, bosjes en poelen. Dit sluit aan bij het beekdallandschap van de Klaarbeek.

4 Natuurwaarden

4.1 Gebiedsbescherming

In de nabije omgeving van de planlocatie ligt het Natura 2000 gebied Veluwe. Daar het de bedoeling is aan te sluiten bij de doeleinden van het Natura 2000 beleid is het niet te verwachten dat van dit plan een externe werking uitgaat waardoor een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.

De Ecologische HoofdStructuur verweving is van kracht voor bijna het gehele plangebied. Dit is in overeenstemming met de bedoeling van dit landgoed. Het grootste deel van het landgoed gaat bestaan uit natte en drogere graslanden en beekbegeleidende natuur. De Klaarbeek hoort tot de EHS natuur. Het plan is deze op een logischer plek in het landschap een natuurlijke aanzien te geven samen met het landgoed De Pirk in oprichting, dus ook passend binnen de EHS Natuur.

Over de invulling van de EHS is overleg met de provincie noodzakelijk.

Soortbescherming

4.2 Vaatplanten

Gegevens

De gegevens zijn verzameld bij het veldbezoek op 27 april 2010

Inventarisatie

Het plangebied bestaat uit een viertal percelen grasland met daarlangs en tussen kwelslootjes en de Klaarbeek. Deze graslanden zijn door wat extensiever beheer al wat gevarieerder met grote vossenstaart, engels raaigras, ruw- en veldbeemdgras, veld- en ridderzuring, paardenbloem, pinksterbloem en kruipende boterbloem met witte klaver. De relatief lage delen vielen op door de dichte bezetting met pinksterbloem terwijl de wat hogere delen geel waren van de paardenbloem.

Nu zijn de opgaande gewassen beperkt tot enkele bomen, vooral zwarte els en schietwilg. Op een plaats staat zomereik, hulst, lijsterbes, ruwe berk en salomonszegel als ondergroei wat wijst op een bos(je) in het verleden

In de beekrand staan fraaie pollen dotterbloem en op de betere kwelplekken staat holpijp. Plaatselijk staat drijvend fonteinkruid en soms gewoon sterrenkroos.

De oevers hebben duidelijk meer soorten dan de weilanden: speenkruid, fluitenkruid, moerasspirea, valeriaan, liesgras, mannagrass, grote egelskop, gestreepte witbol, scherpe boterbloem, bosveldkers, egelwortel, harig wilgenroosje, moeras vergeet-mij-nietje en vlasbekje

Effecten

De huidige vegetatie zal zeker vooruitgaan bij het nieuwe beheer. Nu zijn alleen enige licht beschermde planten, zoals dotterbloem aanwezig. De ingrepen worden als positief beoordeeld voor de flora.

Fauna

4.3.1 Zoogdieren - Overige

Gegevens

Gebruik is gemaakt van de gegevens uit de landelijke zoogdierenatlas. Voor de atlas is de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht op basis van uurhokken in de periode 1970-1988.

Deze gegevens zijn wat verouderd, maar nog redelijk bruikbaar voor de beoordeling van dit gebied.

Inventarisatie

Volgens de atlas zijn 25 soorten zoogdieren in het uurhok van het gebied waargenomen. Daaronder zitten een aantal typisch Veluwe soorten als wild zwijn en edelhert die hier niet kunnen komen.

De voorkomende soorten, egel, muizensoorten, kleine marterachtigen, mol, ree en haas zullen indien aanwezig bij de aanleg gestoord worden maar dit zal geen invloed hebben op de stand van de soorten in dit gebied. En na de aanleg van de landschapselementen zal het gebied veel aantrekkelijker zijn voor zoogdieren.

Effecten

Alle mogelijk aanwezige soorten zijn licht beschermd waarvoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Geen van deze soorten wordt is zijn voortbestaan bedreigd en veel soorten zullen profiteren van het extensievere beheer..

4.3.2 Zoogdieren - vleermuizen

Gegevens

De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de vleermuisatlas. Deze atlas geeft de verspreiding van vleermuissoorten op uurhok niveau weer. De gegevens zijn afkomstig van de periode 1985-1994. Deze gegevens zijn wat verouderd, maar nog redelijk bruikbaar voor de beoordeling van dit gebied.

Inventarisatie

In het uurhok rond het plangebied zijn volgens de atlas 6 soorten waargenomen. Dit zijn gewone- en ruige- dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn gebouwbewonende soorten die hier niet kunnen verblijven. De bomen zijn nog te jong om verblijfplaats te bieden aan boombewonende vleermuizen en de bomen blijven bovendien staan.

De in het gebied jagende vleermuizen zullen weinig hinder ondervinden van de werkzaamheden en na de aanleg van de beplanting verbetert het fourageergebied voor de meeste vleermuizen.

Effecten

Er worden geen zomerverblijven van vleermuizen verwacht en er is slechts positieve invloed op voorkomende soorten te verwachten van de plannen.

4.5 Vogels

Inventarisatie

Er zijn geen externe gegevens gebruikt.

Gegevens

In het broedseizoen mag volgens de wet geen enkele vogelsoort gestoord worden dus mag dan alleen met het werk begonnen worden als aangetoond wordt dat er geen vogels broeden. Het broedseizoen wordt gerekend van 15 maart tot 15 juli.

Daar alle bomen, bosjes en houtwallen in tact blijven hebben de meeste vogelsoorten niets te vrezen. Er komen nauwelijks weidevogels voor. Net buiten het gebied zit een paar kieviten en boven de Klaarbeek zat een paapje te zingen. Verder broeden hier koolmees, pimpelmees, zanglijster en merel. Fouragerend zijn hier blauwe reiger, houtduif, spreeuw, zwarte kraai en buizerd waargenomen.

Effecten

De voorkomende soorten komen ook in de omgeving voor en worden door de tijdelijke storing niet bedreigd in hun voortbestaan. Bij een goede inrichting en dito beheer zijn zeker meer soorten te verwachten.

4.6 Amfibieën en reptielen

Gegevens

De gegevens van amfibieën en reptielen zijn afkomstig van verspreidingskaarten van RAVON op Internet. Hierop is de verspreiding per uurhok aangegeven voor de periode 2001-2005. Deze zijn redelijk recent en vrij wisselend in hun volledigheid.

Inventarisatie

In het uurhok zijn de amfibieën kleine watersalamander, heikikker, bruine kikker, bastaardkikker, poelkikker en gewone pad waargenomen. Gezien de afwezigheid van poelen in het gebied zullen kleine watersalamander en bastaardkikker zich beperken tot de beek en de slootjes. Alle amfibieën worden door de aanleg van één of meer poel(en) zeer geholpen. Nu kunnen ze hier niet voorkomen en is het gebied slechts een biotoop voor bruine kikker en gewone pad. De zwaarder beschermde poelkikker en heikikker zouden hierheen kunnen komen door de aanleg van enige poelen. Nu is het gebied weinig geschikt voor deze soorten.

Alle zes reptielen soorten komen in dit uurhok voor. Het plangebied is echter slechts geschikt als doortrek gebied voor de ringslang in zijn huidige vorm. Door herinrichting van de beek zone zou de ringslang hier ook kunnen verblijven.

Effecten

Alle mogelijk aanwezige soorten worden niet bedreigd in hun voortbestaan waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Bij werkzaamheden aan het watersysteem moet wel rekening gehouden worden met de winterslaap en de voortplantingstijd dus werkzaamheden in augustus tot oktober.

4.7 Vissen

De Klaarbeek en de slootjes horen tot een beeksysteem met stuwen waardoor hier geen beekvissen voorkomen. Als de Klaarbeek verder passeerbaar wordt gemaakt voor vis kunnen ook hier beekvissen verwacht worden vanuit de Verloren beek.

4.8 Insecten

Door de voorgestelde biotoop verbeteringen zal het plangebied veel geschikter worden voor insecten. Nu worden geen bedreigde soorten verwacht. Zelfs het oranjetipje werd niet aangetroffen in de zee van pinksterbloemen.

4.9 Overige

De aanwezigheid van de beschermde Rivierkreeft, Wijngaardslak en Bataafse stroommossel in het plangebied kan worden uitgesloten.

5 Conclusie

5.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt in beschermingszone van de Ecologische hoofdstructuur en nabij Natura 2000 gebied. Dit is ook de reden om hier dit landgoed te ontwikkelen. Er is geen sprake van externe werking gezien de aard van de ingreep. Er is dus geen vergunning in het kader van de natuurbeschermingswet 1998 nodig. De EHS wordt door de aanleg een stuk op weg geholpen.

5.2 Soortbescherming

5.2.1 Niet bedreigde diersoorten

Er zijn geen floristische waarden in het plangebied waarvoor ontheffing moet worden aangevraagd. De plannen bedreigen de in het gebied voorkomende insecten, amfibieën, vissen, reptielen en zoogdieren niet.

5.2.2 Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd op basis van de Flora en faunawet. Daarmee is in principe iedere ontwikkeling moeilijk te realiseren. Toch zal ontwikkeling mogelijk moeten blijven. Er zal dus een goede afweging over de gevolgen moeten worden gemaakt.

Werkzaamheden in het terrein betekent tijdelijke verandering van het leefgebied van de voorkomende vogelsoorten. Dit zal geen relevante gevolgen hebben voor het voortbestaan van de vogelsoorten of -populaties. De werkzaamheden mogen alleen in het broedseizoen begonnen worden als is aangetoond dat er geen vogels broeden.

5.2.3 Nader onderzoek

Er hoeft geen nader onderzoek te gebeuren.

6 Bronnen

6.1 Veldwerk

Het gebied is 27 april 2010, voor de middag, bezocht door ir. G. Nijland om een indruk te krijgen van het terrein. Het was onbewolkt weer met enige wind. Temperatuur ca 18°C.

6.2 Media

- www.natuurloket.nl overzicht recente en beschikbare gegevens planten en dieren;
- www.ravon.nl informatie over (verspreiding) van herpetofauna en vissen

6.3 Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7, Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992;
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994;
- Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij KNNV Utrecht 1997;
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, 23^e druk, Wolters-Noordhoff Groningen 2005;
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) – Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden;
- Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1993;
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden;
- Veen, P.J., 1996, Veenmoerassen en Sprengenbeken, natuurontwikkeling aan de noordoostelijke Veluwerand, Bureau Waardenburg Culemborg voor Stichting het Geldersch Landschap.
- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland,